

USTAWA

z dnia 15 listopada 1984 r.

Prawo przewozowe.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa reguluje przewóz osób i rzeczy środkami transportu kolejowego, samochodowego, lotniczego i żeglugi śródlądowej, wykonywany odpłatnie na podstawie umowy przez uprawnionych do tego przewoźników, z wyłączeniem przewozu w komunikacji komunalnej.

2. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do przewozu nieodpłatnego wykonywanego przez przewoźnika.

3. Przepisy ustawy stosuje się do przewozów międzynarodowych, jeżeli umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej.

Art. 2. 1. Przewoźnik jest obowiązany do przewozu osób w powszechnie dostępnych i przeznaczonych do tego środkach transportowych w relacjach podanych do wiadomości publicznej (komunikacja otwarta).

2. Przewoźnik może również przewozić osoby w środkach transportowych w całości lub części przydzielonych na zamówienie do określonego przewozu (komunikacja zamknięta).

Art. 3. Przewoźnik jest obowiązany do przewozu towarów w kolejności zgłoszeń, chyba że inna kolejność wynika z uprzednio zawartych umów z nadawcami lub odpowiednich przepisów wydanych na podstawie ustawy.

Art. 4. 1. Przewoźnik jest obowiązany podawać do wiadomości publicznej zakres swojego działania, a w szczególności wykaz punktów odprawy, zakres ich czynności oraz odległości taryfowe między tymi punktami.

2. Przewoźnik może wydawać regulaminy określające techniczne warunki obsługi podróżnych, odprawy oraz przewozu osób i przesyłek, a w szczególności organizację sprzedaży biletów i udzielania informacji, wzory doku-

mentów przewozowych i sposób ich wypełniania, sposób oznaczania przesyłek, ich ładowania i zabezpieczania, zasady zamawiania środków transportowych i zawiadamiania o wydaniu lub przeszkodach w przewozie; regulaminy nie mogą naruszać przepisów ustawy i umów zawartych na jej podstawie.

3. Regulaminy, o których mowa w ust. 2, podlegają zatwierdzeniu przez Ministra Komunikacji i są podawane do wiadomości publicznej.

Art. 5. Przewoźnik może powierzać wykonanie przewozu innym przewoźnikom na całej przestrzeni przewozu lub jej części, jednakże ponosi odpowiedzialność za ich czynności jak za swoje własne.

Art. 6. 1. Przewóz może być wykonywany przez kilku przewoźników tej samej lub różnych gałęzi transportu na podstawie jednej umowy przewozu i jednego dokumentu przewozowego; odpowiedzialność przewoźników jest solidarna.

2. W sprawach nie uregulowanych odrębnie stosuje się przepisy obowiązujące przewoźnika na przestrzeni wykonywanego przez niego przewozu.

3. Przewoźnik, który zapłacił odszkodowanie, ma roszczenie zwrotne do przewoźnika ponoszącego odpowiedzialność za okoliczności, z których szkoda wynikła. Jeżeli okoliczności tych ustalić nie można, odpowiedzialność ponoszą wszyscy przewoźnicy stosownie do wysokości przypadającego im przewoźnego; od odpowiedzialności jest wolny przewoźnik, który udowodni, że szkoda nie powstała w czasie wykonywania przez niego przewozu.

Art. 7. Przewoźnik jest zwolniony od obowiązku przewozu, jeżeli:

- 1) zachodzą uniemożliwiające przewóz okoliczności, których przewoźnik nie mógł uniknąć ani zapobiec ich skutkom,

- 2) klient nie zastosował się do przepisów przewozowych,
- 3) ze względu na przedmiot przewozu nie ma możliwości jego wykonania przy użyciu posiadanych środków i urządzeń transportowych.

Art. 8. 1. Obowiązek przewozu może być ograniczony przez:

- 1) Radę Ministrów — ze względu na interes publiczny,
- 2) Ministra Komunikacji — w razie klęski żywiołowej, przerwy w eksploatacji, szczególnych trudności spowodowanych przez klienta, jak również z uwagi na bezpieczeństwo ruchu,
- 3) przewoźnika — z przyczyn, o których mowa w pkt 2, na okres do 3 dni, a na okres dłuższy — za zgodą i na warunkach ustalonych przez Ministra Komunikacji.

2. Ograniczenia mogą polegać na całkowitym lub częściowym zawieszeniu przewozu, wyłączeniu z przewozu przesyłek określonych kategorii, ustaleniu szczególnej kolejności przy zawieraniu umów albo uzależnieniu przewozu od spełnienia określonych warunków.

3. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, podaje się do wiadomości publicznej.

Art. 9. 1. Strony mogą zawierać umowy o organizacji przewozów, w których ustala się wielkości przewozów, rozłożenie ich w czasie oraz szczegółowe warunki współpracy między stronami.

2. Przewoźnik nie może jednak uzależniać zawarcia umowy przewozu od uprzedniego zawarcia umowy o organizacji przewozów.

Art. 10. 1. Poza przewozem osób i rzeczy przewoźnik może świadczyć inne odpłatne usługi związane z przewozem, a w szczególności usługi spedycyjne, czynności ładunkowe, przechowywanie rzeczy podróżnych, przechowywanie lub składowanie przesyłek, wynajmowanie placów, magazynów i środków transportowych.

2. Rada Ministrów lub z jej upoważnienia Minister Komunikacji może określać warunki świadczenia usług, jakie przewoźnik może spełniać poza przewozem osób i rzeczy na podstawie odrębnych umów.

Art. 11. 1. Taryfy, zakres ich obowiązywania oraz wysokość należności za usługi, o których mowa w ustawie, określa Minister Komunikacji i ogłasza je w przeznaczonym do tego urzędowym organie publikacyjnym.

2. Rada Ministrów może ustalać wysokość stawek taryfowych na usługi o podstawowym znaczeniu.

3. W razie niewłaściwego zastosowania taryfy albo błędu w obliczeniu lub pobraniu należności, różnica podlega odpowiednio zwrotowi lub dopłacie. W wypadku gdy nienależna kwota nie została zwrócona, stosuje się odpowiednio przepisy o cenach.

4. Przewoźnik zapewnia zainteresowanym bezpłatny wgląd do obowiązujących przepisów przewozowych, taryf i cenników.

Art. 12. 1. Rada Ministrów może określać zakres stosowania przepisów ustawy do przewozów:

- 1) wojskowych,
- 2) wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

2. Minister Komunikacji, w porozumieniu z właściwymi ministrami i kierownikami urzędów centralnych, określa zasady przewozów kolejami linowymi, linowo-terenowymi oraz na liniach pozostających w budowie, bocznicach kolejowych i w portach morskich, a także przewozu wagonów nie należących do kolei i włączania ich do taboru kolejowego.

Rozdział 2

Przewóz osób i przesyłek bagażowych.

Art. 13. 1. Dla regularnej komunikacji otwartej przewoźnicy ustalają rozkłady jazdy przy uwzględnieniu społecznych potrzeb przewozowych, współdziałając w tym zakresie z właściwymi organami administracji państwowej; przy ustalaniu rozkładów jazdy przewoźnicy są obowiązani do wzajemnego uzgadniania połączeń.

2. Rozkłady jazdy i ich zmiany, jak również ustalone przez przewoźników nieregularne kursy środków transportowych w komunikacji otwartej podaje się do wiadomości publicznej.

Art. 14. Przewoźnik jest obowiązany do zapewnienia podróżnym odpowiednich warunków bezpieczeństwa i higieny oraz wygody i należytej obsługi.

Art. 15. 1. Podróżny jest obowiązany do przestrzegania przepisów porządkowych obowiązujących w transporcie.

2. Osoby zagrażające bezpieczeństwu lub porządkowi w transporcie mogą być nie dopuszczone do przewozu lub usunięte ze środka transportowego.

3. Osoby uciążliwe dla podróżnych lub odmawiające zapłacenia należności za przewóz mogą być usunięte ze środka transportowego, chyba że naruszałoby to zasady współżycia społecznego.

Art. 16. 1. Umowę przewozu zawiera się przez nabycie biletu na przejazd, a jeżeli dostęp do środka transportowego nie jest uwarunkowany uprzednim nabyciem biletu na przejazd — przez samo zajęcie miejsca w środku transportowym.

2. W bilecie na przejazd określa się wysokość należności za przejazd oraz dane potrzebne do ustalenia zakresu uprawnień podróżnego.

Art. 17. 1. Podróżny może zmienić umowę przewozu lub odstąpić od niej przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu.

2. Zmiana umowy przewozu może dotyczyć:

- 1) terminu odjazdu,
- 2) miejscowości przeznaczenia,
- 3) klasy środka transportowego.

3. W celu dokonania zmian, o których mowa w ust. 2, podróżny powinien uzyskać od przewoźnika odpowiednie poświadczenie oraz ewentualnie otrzymać zwrot lub dopłacić różnicę należności.

4. Podróżnemu, który odstąpił od umowy przewozu albo którego na podstawie art. 15 nie dopuszczono do przewozu lub usunięto ze środka transportowego, przy-

sługuje zwrot należności stosowny do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu części należności (odstępnego). Potrącenia nie stosuje się, jeżeli podróżny odstąpi od umowy przewozu z przyczyn występujących po stronie przewoźnika.

Art. 18. 1. Jeżeli przed rozpoczęciem przewozu lub w czasie jego wykonywania zaistnieją okoliczności uniemożliwiające jego wykonanie zgodnie z treścią umowy, przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym podróżnych oraz zapewnić im bez dodatkowej opłaty przewóz do miejsca przeznaczenia przy użyciu własnych lub obcych środków transportowych (przewóz zastępczy).

2. W razie przerwy w ruchu lub utraty połączenia przewidzianego w rozkładzie jazdy, podróżnemu przysługuje zwrot należności za cały przerwany przejazd, a ponadto może on bezpłatnie powrócić do miejscowości wyjazdu, chyba że przewoźnik nie ma możliwości zorganizowania takiego przewozu.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do przejazdów odbywanych na podstawie biletów uprawniających do przejazdów wielokrotnych.

Art. 19. 1. Umowę grupowego przewozu osób zawiera z przewoźnikiem organizator takiego przewozu, zwany dalej „organizatorem”.

2. W komunikacji otwartej dowodem zawarcia umowy grupowego przewozu jest zbiorowy bilet na przejazd.

3. W komunikacji zamkniętej umowę grupowego przewozu uważa się za zawartą z chwilą, gdy przewoźnik zawiadomił organizatora o przyjęciu zamówienia z jednoczesnym określeniem wysokości należności przewozowych.

Art. 20. 1. Jeżeli organizator odstąpi od umowy przewozu w komunikacji zamkniętej, jest on obowiązany do zwrotu poniesionych przez przewoźnika kosztów związanych z organizacją przewozu, chyba że odstąpienie nastąpiło z przyczyn występujących po stronie przewoźnika.

2. W razie odstąpienia przewoźnika od umowy, organizatorowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na rzecz przewoźnika w związku z przygotowaniem grupowego przewozu osób.

3. Przewoźnik jest uprawniony do odstąpienia od umowy w razie opóźnienia w uiszczeniu należności płatnych z góry; wówczas może on żądać od organizatora zwrotu kosztów za poczynione przygotowania.

Art. 21. W komunikacji zamkniętej do obowiązków organizatora należy nadzór nad przestrzeganiem przez uczestników przewozu grupowego przepisów porządkowych; organizator i uczestnik ponoszą odpowiedzialność solidarną za wyrządzone szkody w mieniu przewoźnika, chyba że strony umówią się inaczej.

Art. 22. Do organizatora przewozu grupowego w komunikacji otwartej stosuje się odpowiednio przepisy art. 17 i 18.

Art. 23. 1. Podróżny może zabrać ze sobą do środka transportowego rzeczy, jak również oddać je do przewozu jako przesyłkę bagażową.

2. Z przewozu określonego w ust. 1 są wyłączone:

1) rzeczy, których przewóz jest zabroniony na podstawie odrębnych przepisów,

2) rzeczy niebezpieczne lub mogące wyrządzić szkodę osobom lub mieniu,

3) zwłoki i szczątki zwłok ludzkich.

3. W razie uzasadnionego podejrzenia, przewoźnik może sprawdzić, czy zawartość przesyłki bagażowej nie narusza przepisu ust. 2; jeżeli podróżny nie zgłosił się do uczestnictwa w sprawdzeniu lub nie można go odszukać, sprawdzenia dokonuje się w obecności osób zaproszonych do tej czynności przez przewoźnika.

4. W razie ujawnienia naruszenia przepisu ust. 2 koszty związane ze sprawdzeniem przesyłki ponosi podróżny.

Art. 24. 1. Przewoźnik przyjmuje przesyłki bagażowe w punktach odprawy podanych do wiadomości publicznej lub bezpośrednio w środku transportowym, którym przesyłka ma być przewieziona.

2. Przewoźnik ustala masę i liczbę sztuk przesyłki oraz przypadające do zapłaty należności przewozowe i w dowód przyjęcia przesyłki do przewozu oraz opłacenia należności wydaje podróżnemu kwit bagażowy.

3. Przy nadaniu przesyłki bagażowej bezpośrednio do środka transportowego masa przesyłki może być dla celów taryfowych określona szacunkowo.

4. Przewoźnik może odmówić przyjęcia jako przesyłki bagażowej rzeczy, które ze względu na ich stan lub właściwości mogą ulec w czasie przewozu uszkodzeniu lub zniszczeniu, jeżeli ich opakowanie jest niewystarczające, albo przy których brak wymaganego opakowania. W razie przyjęcia takich rzeczy do przewozu przewoźnik zamieszcza o tym odpowiednią wzmiankę w kwicie bagażowym.

Art. 25. 1. Kwit bagażowy powinien zawierać dane niezbędne do ustalenia tożsamości przesyłki oraz wysokość należności przewozowych.

2. Umowę przewozu przesyłki bagażowej uważa się za zawartą z chwilą przekazania przesyłki przewoźnikowi i przyjęcia przez podróżnego kwitu bagażowego.

Art. 26. Przewoźnik jest obowiązany do wykonania czynności ładunkowych w wyznaczonych punktach odprawy (art. 24 ust. 1), chyba że przesyłka bagażowa jest nadawana bezpośrednio do środka transportowego lub z niego wydawana.

Art. 27. 1. Podróżny może zadeklarować wartość całej przesyłki bagażowej lub każdej jej sztuki oddzielnie; deklarowana wartość nie powinna przewyższać rzeczywistej wartości przesyłki.

2. Przewoźnik może sprawdzić zgodność deklarowanej wartości z rzeczywistą i w wypadku zastrzeżeń zaznaczyć to w kwicie bagażowym.

3. W razie sporu co do wysokości deklarowanej wartości przesyłki, podróżny może zażądać, aby jej wartość określił rzeczoznawca. Jeżeli deklarowana wartość przewyższa więcej niż o dwadzieścia procent wartość ustaloną przez rzeczoznawcę, koszty ekspertyzy ponosi podróżny.

Art. 28. 1. Przewoźnik jest obowiązany ogłosić w rozkładach jazdy lub w inny odpowiedni sposób ograniczenia możliwości przewozu przesyłek bagażowych w poszczególnych kursach środków transportowych przeznaczonych do przewozu osób.

2. Podróżny może wskazać kurs lub kursy środków transportowych, którymi przesyłka bagażowa ma być przewieziona; w przeciwnym razie przewoźnik dokonuje się w pierwszym możliwym kursie.

3. Przewoźnik może odmówić przyjęcia przesyłki bagażowej na wskazany przez podróżnego kurs środka transportowego, jeżeli załadowanie jej mogłoby opóźnić odjazd tego środka.

4. Minister Komunikacji może określać inne niż wymienione w ust. 3 wypadki, w których przewoźnik może odmówić przyjęcia przesyłki bagażowej do przewozu.

5. Jeżeli przeszkoda w przewozie powstała z przyczyn występujących po stronie przewoźnika, podróżny może żądać:

- 1) zwrotu przesyłki do miejsca nadania lub wydania przesyłki w miejscu powstania przeszkody; w takich wypadkach przepis art. 18 ust. 2 stosuje się odpowiednio,
- 2) przewozu przesyłki do miejsca przeznaczenia inną drogą; w takim wypadku przewoźnikowi nie przysługują dodatkowe należności.

W razie braku możliwości zawiadomienia podróżnego o przeszkodzie w przewozie lub nieotrzymaniu od niego odpowiedniego polecenia, przewoźnik dokonuje się zgodnie z przepisem pkt 2.

Art. 29. 1. Termin przewozu przesyłki bagażowej określa się według rozkładu jazdy środka transportowego, którym przesyłka ma być przewieziona, a dla przesyłek wydawanych w punktach odprawy — z doliczeniem czasu niezbędnego na przygotowanie przesyłki do wydania, nie więcej jednak niż 1 godziny.

2. Termin przewozu przesyłki bagażowej przedłuża się, jeżeli przewoźnik nie ponosi winy, o okres jej zatrzymania wskutek:

- 1) sprawdzenia przesyłki stosownie do przepisu art. 23 ust. 3, gdy stwierdzono w niej rzeczy wyłączone z przewozu,
- 2) wykonywania czynności wymaganych w przepisach szczególnych,
- 3) zmiany umowy przewozu lub przeszkody w przewozie,
- 4) ograniczeń wprowadzonych na podstawie przepisu art. 8.

3. Opóźnienie w dostarczeniu przesyłki bagażowej liczy się od zgłoszenia żądania jej wydania po upływie terminu określonego w ust. 1, z uwzględnieniem okresów zatrzymania określonych w ust. 2.

Art. 30. 1. Przewoźnik wydaje przesyłkę bagażową posiadaczowi kwitu bagażowego za jego zwrotem i nie jest obowiązany do sprawdzenia, czy osoba zgłaszająca się z kwitem bagażowym jest uprawniona do odbioru przesyłki.

2. Przewoźnik może wydać przesyłkę bagażową osobie, która nie może okazać kwitu bagażowego, lecz udowodni swoje uprawnienia do odbioru; w razie wątpliwości przewoźnik może żądać odpowiedniego zabezpieczenia.

3. W razie opóźnienia w przewozie przesyłki bagażowej przewoźnik jest obowiązany, na żądanie posiadacza kwitu bagażowego, odnotować w tym dokumencie datę i godzinę żądania wydania przesyłki, a następnie zawiadomić go o nadejściu przesyłki.

Art. 31. Do odstąpienia podróżnego od umowy przewozu przesyłki bagażowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 17.

Art. 32. 1. Do przesyłek bagażowych nadawanych przez uczestników przewozu grupowego lub organizatora, w komunikacji otwartej stosuje się odpowiednio przepisy art. 23—31.

2. Do przesyłek bagażowych nadawanych przez organizatora w komunikacji zamkniętej stosuje się odpowiednie przepisy art. 23—28, z wyjątkiem przepisu art. 25 ust. 2.

3. Umowa przewozu grupowego określa dopuszczalne rozmiary i masę przesyłki bagażowej oraz stronę, na której ciąży obowiązek wykonania czynności ładunkowych.

Art. 33. Przesyłkę bagażową, która nie nadeszła do miejsca przeznaczenia w ciągu 14 dni po upływie terminu przewozu, uważa się za utraconą.

Art. 34. 1. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) treść, sposób i terminy ogłaszania rozkładów jazdy,
- 2) formy i zakres obsługi podróżnych,
- 3) warunki przewozu rzeczy zabieranych przez podróżnych do środków transportowych, warunki zmiany umowy przewozu przez podróżnych oraz szczególne warunki grupowego przewozu osób,
- 4) sposób obliczania zwracanych należności, tryb dokonywania zwrotów oraz wysokość odstępnego,
- 5) rzeczy wyłączone z przewozu jako przesyłki bagażowe inne niż określone w przepisie art. 23 ust. 2,
- 6) rzeczy przewożone na warunkach szczególnych,
- 7) maksymalne rozmiary i masę przesyłek bagażowych,
- 8) terminy odbioru przesyłek bagażowych oraz tryb postępowania przy odbiorze przesyłki bez kwitu bagażowego,
- 9) warunki korzystania z przewozu w razie niemożności przedstawienia przez podróżnego ważnego biletu na przejazd.

2. Minister Komunikacji może określać:

- 1) warunki i tryb odstąpienia od umowy dotyczącej przewozów wielokrotnych,
- 2) szczególne warunki wykonywania przewozów zastępczych,
- 3) szczególne warunki przewozów wykonywanych przez kilku przewoźników na podstawie jednej umowy oraz relacje takich przewozów.

Rozdział 3

Przewóz przesyłek towarowych.

Art. 35. 1. Przesyłkę towarową stanowią rzeczy przyjęte do przewozu na podstawie jednego listu przewozowego.

2. Rodzaje przesyłek w zależności od masy lub objętości oraz ze względu na termin przewozu ustala taryfa.

Art. 36. 1. Z przewozu są wyłączone rzeczy:

- 1) których przewóz jest zabroniony na podstawie odrębnych przepisów,

- 2) które z powodu swoich rozmiarów, masy lub innych właściwości albo ze względu na urządzenia przewoźnika lub warunki drogowe danej gałęzi transportu nie nadają się do przewozu środkami transportowymi,
- 3) niebezpieczne w rozumieniu odrębnych przepisów, chyba że zostały dopuszczone do przewozu na warunkach szczególnych.

2. Minister Komunikacji w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, w drodze rozporządzenia, może określać

- 1) wykaz rzeczy niebezpiecznych wyłączonych z przewozu,
- 2) szczególne warunki przewozu:
 - a) innych rzeczy niebezpiecznych,
 - b) rzeczy łatwo psujących się,
 - c) zwłok i szczątków zwłok ludzkich,
 - d) żywych zwierząt.

Art. 37. 1. Klient powinien złożyć przewoźnikowi zamówienie na przewóz, określając rodzaj i ilość wysyłanych rzeczy, datę nadania, nazwę oraz adres nadawcy i odbiorcy przesyłki, miejsce przeznaczenia przesyłki, a w razie potrzeby dane dotyczące środka transportowego i inne dane niezbędne do wykonania zamawianego przewozu.

2. Przewoźnik zawiadamia niezwłocznie klienta o przyjęciu zamówienia na przewóz lub o odmowie jego przyjęcia z podaniem przyczyn odmowy. Przyjęte zamówienie stanowi dowód zawarcia umowy przedwstępnej.

3. Przewoźnik jest obowiązany dostarczyć pod załadunek środek transportowy nadający się do danego rodzaju przewozu.

Art. 38. 1. Na przesyłkę towarową nadawca składa przewoźnikowi list przewozowy.

2. W liście przewozowym nadawca zamieszcza:

- 1) nazwę i adres nadawcy, jego podpis oraz określenie placówki przewoźnika zawierającej umowę,
- 2) miejsce przeznaczenia przesyłki oraz nazwę i adres odbiorcy,
- 3) określenie rzeczy, masy, liczby sztuk przesyłki, sposobu opakowania i oznaczenia,
- 4) inne wskazania i oświadczenia, wymagane albo dopuszczone zgodnie z przepisami ze względu na warunki danej umowy lub sposób rozliczeń.

Art. 39. 1. Nadawca dołącza do listu przewozowego dokumenty wymagane w przepisach szczególnych, a w razie niemożności ich dołączenia dostarcza je w odpowiednim czasie w miejscu załatwiania wymaganych czynności, zamieszczając w liście przewozowym odpowiednią wzmiankę o dołączeniu dokumentów lub miejscu ich złożenia.

2. Czynności wymagane w przepisach szczególnych jest obowiązany załatwić:

- 1) nadawca przesyłki — w miejscu nadania,
- 2) przewoźnik — w czasie przewozu,
- 3) odbiorca — w miejscu przeznaczenia.

Art. 40. 1. Jeżeli wartość przewożonych rzeczy nie wynika z rachunku sprzedawcy lub dostawcy ani z obowiązującego cennika, nadawca może zadeklarować ich wartość w liście przewozowym.

2. W razie deklarowania wartości przesyłki towarowej mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 27 ust. 2 i 3.

Art. 41. 1. Nadawca jest obowiązany oddać przewoźnikowi rzeczy w stanie umożliwiającym ich prawidłowy przewóz i wydanie bez ubytku i uszkodzenia.

2. Rzeczy, które ze względu na ich właściwości wymagają opakowania, nadawca jest obowiązany oddać przewoźnikowi w opakowaniu określonym w przepisach o normalizacji, a w razie braku przepisów w tym zakresie — w sposób określony przez Ministra Komunikacji.

Art. 42. 1. Przewoźnik może odmówić przyjęcia do przewozu rzeczy, których stan jest wadliwy lub opakowanie niedostateczne albo nie mających wymaganego opakowania.

2. Przewoźnik może uzależnić przyjęcie do przewozu rzeczy, których opakowanie nie odpowiada warunkom określonym w art. 41 lub ze śladami uszkodzenia, od zamieszczenia przez nadawcę w liście przewozowym odpowiedniego oświadczenia o stanie przesyłki.

Art. 43. Jeżeli umowa lub przepis szczególny nie stanowią inaczej, czynności ładunkowe należą odpowiednio do obowiązków nadawcy lub odbiorcy.

Art. 44. Nadawca i odbiorca są obowiązani doprowadzić do czystości i porządku teren oraz środek transportowy przewoźnika zanieczyszczony w związku z czynnościami ładunkowymi. Taki sam obowiązek ciąży na przewoźniku, jeżeli dokonuje on czynności ładunkowych na terenie nadawcy lub odbiorcy przesyłki.

Art. 45. 1. Na żądanie nadawcy przewoźnik określa masę przesyłki ładowanej w jego punkcie odprawy, chyba że nie posiada on odpowiednich do tego urządzeń wagiowych lub innych urządzeń pomiarowych.

2. Przewoźnik ustala liczbę sztuk przesyłki, jeżeli do niego należy wykonanie czynności ładunkowych.

3. W innych wypadkach niż określone w ust. 1 i 2 przewoźnik określa masę przesyłki i liczbę sztuk, jeżeli pozwalają na to warunki eksploatacyjne.

Art. 46. 1. Drogę przewozu przesyłki ustala przewoźnik, uwzględniając w miarę możliwości żądania nadawcy.

2. Przewoźne oblicza się według odległości najkrótszej dostępnej drogi przewozu, a jeżeli uwzględniono żądanie nadawcy co do drogi dłuższej albo zaszła konieczność przewozu drogą dłuższą ze względu na właściwości przesyłki — według rzeczywistej drogi przewozu.

Art. 47. 1. Umowę przewozu uważa się za zawartą z chwilą, gdy przewoźnik przyjął do przewozu rzeczy i list przewozowy. Przyjęcie rzeczy stwierdza się w liście przewozowym.

2. Osobę, która oddaje przewoźnikowi przesyłkę do przewozu, uważa się za upoważnioną przez nadawcę do wykonywania wszelkich czynności związanych z zawarciem umowy przewozu.

3. Dowodem zawarcia umowy przewozu jest ostateczny lub podpisany przez przewoźnika list przewozowy, którego wtórnik otrzymuje nadawca.

4. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, może określać wypadki, w których umowę przewozu zawiera się tylko przez pisemne oświadczenie-zgodnej woli stron.

Art. 48. 1. Przewoźnik może sprawdzić, czy przesyłka odpowiada oświadczeniom nadawcy zawartym w liście przewozowym oraz czy zachowane zostały przepisy dotyczące rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych.

2. Sprawdzenia dokonuje się w obecności nadawcy, a jeżeli wezwanie go nie jest możliwe albo gdy nie zgłosi się w wyznaczonym terminie, przewoźnik dokonuje sprawdzenia w obecności osób zaproszonych przez siebie do tej czynności.

3. Wynik sprawdzenia zamieszcza się w liście przewozowym albo dołączonym do niego protokole.

4. W razie stwierdzenia niezgodności oświadczeń zawartych w liście przewozowym ze stanem rzeczywistym przesyłki, koszty sprawdzenia obciążają przesyłkę.

5. W razie ujawnienia rzeczy wyłączonych z przewozu albo niezachowania przepisów dotyczących rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych, stosuje się odpowiednio przepisy art. 55.

Art. 49. 1. Przewoźnik jest obowiązany przewieźć przesyłkę w oznaczonym terminie.

2. Jeżeli nie zachodzi wina przewoźnika, termin przewozu przesyłki przedłuża się o okres jej zatrzymania z powodu:

- 1) sprawdzenia, w którego wyniku stwierdzono niezgodność z danymi z listu przewozowego, albo niezachowania przepisów dotyczących rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych,
- 2) wykonywania czynności wymaganych w przepisach szczególnych,
- 3) zmiany umowy przewozu albo przeszkody w przewozie lub w wydaniu przesyłki,
- 4) przeładowania lub konieczności poprawienia załadowania,
- 5) wykonywania szczególnych czynności dotyczących przesyłki,
- 6) ograniczeń wprowadzonych na podstawie art. 8.

3. Jeżeli przewoźnik nie wykonuje przewozów w dni wolne od pracy, bieg terminu przewozu zawieszają te dni.

4. Przyczynę i czas przedłużenia oraz zawieszenia biegu terminu przewozu przewoźnik jest obowiązany wskazać w liście przewozowym.

5. Jeżeli termin przewozu upływa w godzinach, w których punkt odprawy przewoźnika nie jest otwarty dla czynności ekspedycyjnych, zakończenie terminu następuje po upływie dwóch godzin od najbliższego otwarcia punktu dla tych czynności.

6. Jeżeli termin przewozu upływa w dniu ustawowo wolnym od pracy, zakończenie terminu następuje o tej samej godzinie najbliższego dnia roboczego, chyba że przewoźnik dokonuje czynności ekspedycyjnych również w dniu ustawowo wolnym od pracy.

7. Termin przewozu przesyłki jest zachowany, jeżeli przed jego upływem przewoźnik:

1) zawiadomił odbiorcę o nadejściu przesyłki, która ma być wydana w punkcie odprawy, i przygotował ją do odbioru bądź tylko przygotował ją do odbioru, jeżeli nie był obowiązany do zawiadomienia,

2) postawił do rozporządzenia odbiorcy przesyłkę, która ma być wydana poza punktem odprawy.

8. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia:

1) określa terminy przewozu przesyłek towarowych w poszczególnych gałęziach transportu,

2) może wprowadzać terminy dodatkowe dla przesyłek towarowych nadawanych lub wydawanych poza punktami odprawy lub przewożonych przez kilku kolejnych przewoźników na podstawie jednej umowy oraz w razie przeszkód eksploatacyjnych lub technicznych w określonych relacjach.

Art. 50. 1. O nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić odbiorcę (awizacja), chyba że przesyłkę dostarczył do lokalu odbiorcy lub na jego bocznicę bądź odbiorca zrzekł się na piśmie zawiadomienia. W zawiadomieniu określa się datę i godzinę przygotowania przesyłki do odbioru.

2. Na żądanie odbiorcy przewoźnik może dokonać wstępnego zawiadomienia o spodziewanym terminie dostarczenia przesyłki (przedawizacja).

3. Minister Komunikacji określa wypadki, w których przedawizacja jest obowiązująca.

Art. 51. 1. Przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego odbiorca zobowiązuje się do zapłaty należności ciążących na przesyłce.

2. Za równoznaczne z wydaniem przesyłki odbiorcy uważa się oddanie jej organowi państwowemu dokonującemu zajęcia lub konfiskaty na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego; organ ten uiszcza należności obciążające przesyłkę.

Art. 52. Przesyłkę, która nie nadeszła do miejsca przeznaczenia wskazanego w liście przewozowym w ciągu 30 dni od upływu terminu przewozu, uważa się za utraconą.

Art. 53. 1. Nadawca może odstąpić od umowy przewozu lub wprowadzić do niej zmiany żądając, aby przewoźnik:

- 1) zwrócił mu przesyłkę w miejscu nadania,
- 2) wydał przesyłkę w innym miejscu niż miejsce wskazane w liście przewozowym,
- 3) wydał przesyłkę innej osobie niż odbiorca wskazany w liście przewozowym.

2. Odbiorca jest uprawniony do rozporządzania przesyłką w sposób określony w ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli nadawca nie zastrzegł inaczej w liście przewozowym. Zmianę określoną w ust. 1 pkt 2 odbiorca może wprowadzić tylko przed nadejściem przesyłki do miejsca przeznaczenia wskazanego w liście przewozowym.

3. Nadawca, lub odbiorca rozporządzają przesyłką po przedstawieniu wtórnika listu przewozowego, składając odpowiednie oświadczenie pisemne.

4. Uprawnienie nadawcy do rozporządzania przesyłką wygasa, gdy odbiorca wprowadził zmianę umowy przewozu, przyjął list przewozowy albo odebrał przesyłkę.

Art. 54. 1. Przewoźnik jest obowiązany do wykonania poleceń nadawcy albo odbiorcy w zakresie zmiany umowy przewozu, chyba że:

- 1) polecenie jest niewykonalne,
- 2) wykonanie polecenia spowodowałoby zakłócenia w eksploatacji,
- 3) wykonanie polecenia naruszałoby obowiązujące przepisy,
- 4) nie zachowano szczególnych warunków obowiązujących w tym zakresie.

2. O niemożności wykonania polecenia przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić uprawnionego.

3. Należności wynikłe wskutek zmiany umowy przewozu ponosi odpowiednio nadawca lub odbiorca zależnie od tego, który z nich wprowadza zmiany.

Art. 55. 1. Nadawca może zamieścić w liście przewozowym wskazówki co do postępowania z przesyłką na wypadek:

- 1) przeszkody w przewozie powodującej niemożność wykonania umowy zgodnie z warunkami określonymi w liście przewozowym,
- 2) przeszkody w wydaniu powodującej niemożność wydania przesyłki w miejscu przeznaczenia odbiorcy określonego w liście przewozowym.

Jeżeli w liście przewozowym brak takich wskazówek, przewoźnik zwraca się o nie do nadawcy.

2. W razie zmiany drogi przewozu przewoźnik może pobrać przewoźne za rzeczywistą drogę przewozu i obowiązuje go odpowiadający tej drodze termin przewozu, chyba że przeszkody w przewozie są zawinione przez przewoźnika.

3. W razie usunięcia przeszkody przed otrzymaniem wskazówek od nadawcy, przewoźnik kieruje przesyłką do miejsca przeznaczenia lub wydaje ją odbiorcy, zawiadamiając o tym nadawcę.

4. Przepis art. 54 ust. 3 stosuje się odpowiednio, chyba że przeszkody w przewozie lub wydaniu przesyłki nastąpiły z winy przewoźnika.

Art. 56. 1. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) tryb składania i przyjmowania zamówień na przewozy przesyłek towarowych oraz wyjątki od obowiązku składania zamówień,
- 2) zasady i sposób opłacania należności przewozowych,
- 3) tryb sprawdzania przesyłki,
- 4) warunki rozporządzania przesyłką przez uprawnionego (art. 53) i postępowanie w razie przeszkód w przewozie lub wydaniu (art. 55).

2. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, może określać:

- 1) wypadki, w których przewoźnik wykonuje czynności ładunkowe, terminy wykonania czynności ładunkowych przez klientów oraz sposób obliczania tych terminów,
- 2) przesyłki wymagające dozoru nadawcy przez klienta w czasie przewozu oraz szczególne warunki takiego przewozu,
- 3) sposób opakowania przesyłek z deklarowaną wartością,

4) szczególne warunki przewozu:

- a) przez wyznaczonego przewoźnika posługującego się podwykonawcami (art. 5) lub przez kilku przewoźników (art. 6), ustalając m.in. punkty przeładunku, rodzaje i wielkości rzeczy dopuszczonych do przewozu oraz sposób ich przygotowania,
- b) szybkiego w poszczególnych gałęziach transportu (przesyłki ekspresowe),
- c) środków transportowych ciągniętych lub pchanych bezpośrednio po drodze,
- d) rzeczy, których przewóz powoduje szczególne trudności, między innymi ze względu na kształt, rozmiary lub masę, drogę przewozu, sposób wykonania czynności ładunkowych albo użyte środki,
- e) rzeczy ładowanych lub wyładowywanych poza punktami odprawy w punktach, w których nie zawiera się umów przewozu,
- f) rzeczy ładowanych w jednostkach ładunkowych (kontenerach, paletach itp.),
- g) ładunków zwartych grup środków transportowych.

Rozdział 4

Zabezpieczenie roszczeń i likwidacja przesyłek.

Art. 57. 1. Przewoźnikowi przysługuje prawo zastawu na przesyłce w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy przewozu, z wyjątkiem przesyłek organów władzy i administracji państwowej oraz organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania.

2. Prawo zastawu może być wykonywane, dopóki przesyłka znajduje się u przewoźnika lub u osoby, która ją dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nią rozporządzać na podstawie dokumentów.

3. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, określa wypadki, w których przewoźnik ma prawo żądać szczególnego zabezpieczenia swoich roszczeń, oraz sposoby takiego zabezpieczenia.

Art. 58. 1. Przewoźnik likwiduje przesyłkę w razie:

- 1) braku wykonalnych wskazówek do usunięcia przeszkody w przewozie lub wydaniu przesyłki,
- 2) zaginięcia dokumentów przewozowych i braku możliwości ustalenia osoby uprawnionej do rozporządzania przesyłką.

2. Likwidacji przesyłki dokonuje się w drodze:

- 1) sprzedaży,
- 2) nieodpłatnego przekazania właściwej jednostce organizacyjnej,
- 3) zniszczenia.

3. Przewoźnik przystępuje do likwidacji:

- 1) niezwłocznie po upływie terminu odbioru żywych zwierząt, rzeczy niebezpiecznych lub łatwo ulegających zepsuciu,
- 2) w pozostałych wypadkach — po upływie 30 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej jednak niż po upływie 10 dni od dnia zawiadomienia uprawnionego o zamierzonej likwidacji przesyłki.

4. Jeżeli nie ma możliwości przechowania przesyłki albo przechowanie pociąga za sobą koszty zbyt wysokie w stosunku do wartości przesyłki, przewoźnik może przystąpić do likwidacji przesyłki przed upływem terminów określonych w ust. 3 pkt 2.

5. Jeżeli przesyłkę sprzedano, uzyskaną kwotę oddaje się uprawnionemu po potrąceniu należności przewoźnika. Jeżeli należności przewoźnika przewyższają kwotę uzyskaną, różnicę pokrywa uprawniony. Przy obliczaniu różnicy nie uwzględnia się należności powstałych z przyczyn niezależnych od uprawnionego.

6. Sposób likwidacji i wartość przesyłki ustala komisja powołana przez przewoźnika, w której skład wchodzi przedstawiciel terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego. Jeżeli nie ustalono ceny bądź gdy przesyłka zawiera rzeczy niepełnowartościowe, komisja ustala wartość likwidowanej przesyłki w sposób szacunkowy, w razie potrzeby przy udziale rzeczoznawcy.

7. Do likwidacji przesyłek mają odpowiednie zastosowanie przepisy o rzeczach znalezionych.

Rozdział 5

Kary pieniężne.

Art. 59. Przewoźnik jest obowiązany do zapłacenia klientowi kary pieniężnej w razie:

- 1) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z zatwierdzonego planu przewozów, umów o organizacji przewozów, umów grupowego przewozu osób lub przyjętego zamówienia na przewóz,
- 2) zwłoki w przygotowaniu przesyłki do odbioru,
- 3) zwłoki w dostarczeniu przesyłki, gdy nie udowodniono szkody,
- 4) zwłoki w podstawieniu zamówionego środka transportowego,
- 5) podstawienia środka transportowego nie nadającego się do danego rodzaju przewozu.

Art. 60. Klient jest obowiązany do zapłacenia przewoźnikowi kary pieniężnej w razie:

- 1) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z zatwierdzonego planu przewozów, umów o organizacji przewozów lub umów grupowego przewozu osób,
- 2) naruszenia przepisów o przewozie rzeczy wyłączonych z przewozu lub przyjmowanych do przewozu na warunkach szczególnych,
- 3) zamieszczenia w liście przewozowym danych dotyczących nazwy rzeczy, masy i liczby sztuk niezgodnie z rzeczywistością,
- 4) przetrzymania środka transportowego ponad termin ustalony zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1,
- 5) niedopełnienia obowiązku zapłaty należności przewozowych z tytułu przewozu osób, naruszenia przepisów o zabieraniu ze sobą do środka transportowego zwierząt i rzeczy oraz spowodowania zatrzymania środka transportowego bez uzasadnionej przyczyny.

Art. 61. 1. Kary pieniężne stosuje się niezależnie od należności i odszkodowań ciążących na stronach z tytułu zawartej umowy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Do kar pieniężnych nie stosuje się przepisów Kodeksu cywilnego o karach umownych.

3. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, określa wysokość kar pieniężnych w poszczególnych gałęziach transportu.

Rozdział 6

Odpowiedzialność przewoźnika z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu osób.

Art. 62. 1. Przewoźnik odpowiada za szkodę, jaką podróżny poniósł wskutek przedwczesnego odjazdu środka transportowego.

2. Przewoźnik odpowiada za szkodę, jaką poniósł podróżny wskutek opóźnionego przyjazdu lub odwołania regularnie kursującego środka transportowego, jeżeli szkoda wynika z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

Art. 63. 1. Za rzeczy, które podróżny przewozi ze sobą pod własnym nadzorem, przewoźnik ponosi odpowiedzialność, jeżeli szkoda powstała z jego winy.

2. Przewoźnik odpowiada za zabrane przez podróżnego rzeczy jak za przesyłkę, jeżeli podróżny umieści je bez możliwości sprawowania nad nimi stałego nadzoru — w miejscu wskazanym przez przewoźnika lub na ten cel przez niego przeznaczonym.

3. Odpowiedzialność określoną w ust. 2 ponosi przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania za rzeczy zazwyczaj wnoszone do takich pomieszczeń; odpowiedzialność za inne rzeczy regulują przepisy Kodeksu cywilnego.

4. Odszkodowanie za utratę, ubytek lub uszkodzenie w wypadkach określonych w ust. 1—3 nie może przewyższać zwykłej wartości rzeczy lub jej części.

5. Do odszkodowania za utracone lub uszkodzone pieniądze, papiery wartościowe, kosztowności oraz przedmioty mające wartość naukową lub artystyczną stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o odpowiedzialności utrzymujących hotele i podobne zakłady.

Art. 64. W grupowych przewozach osób przewoźnik ponosi odpowiedzialność wobec uczestników na zasadach określonych w art. 63, a wobec organizatora — na zasadach określonych w art. 62.

Rozdział 7

Odpowiedzialność przewoźnika z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu przesyłek.

Art. 65. 1. Przewoźnik ponosi odpowiedzialność za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki powstałe od przyjęcia jej do przewozu aż do jej wydania oraz za opóźnienie w przewozie przesyłki.

2. Przewoźnik nie ponosi odpowiedzialności określonej w ust. 1, jeżeli utrata, ubytek lub uszkodzenie albo opóźnienie w przewozie przesyłki powstały z przyczyn występujących po stronie nadawcy lub odbiorcy, nie wywołanych winą przewoźnika, z właściwości towaru albo wskutek siły wyższej. Dowód, że szkoda lub przekroczenie terminu przewozu przesyłki wynikało z jednej z wymienionych okoliczności, ciąży na przewoźniku.

3. Przewoźnik jest zwolniony od odpowiedzialności określonej w ust. 1, jeżeli utrata, ubytek lub uszkodzenie przesyłki powstały co najmniej z jednej z następujących przyczyn:

- 1) nadania pod nazwą niezgodną z rzeczywistością, nieściągłą lub niedostateczną rzeczy wyłączonych z przewozu lub przyjmowanych do przewozu na warunkach szczególnych albo niezachowania przez nadawcę tych warunków,
- 2) braku, niedostateczności lub wadliwości opakowania rzeczy, narazonych w tych warunkach na szkodę wskutek ich naturalnych właściwości,
- 3) szczególnej podatności rzeczy na szkodę wskutek wad lub naturalnych właściwości,
- 4) ładowania, rozmieszczenia lub wyładowywania rzeczy przez nadawcę lub odbiorcę,
- 5) przewozu przesyłek, które zgodnie z przepisami lub umową powinny być dozorowane, jeżeli szkoda wynikła z przyczyn, którym miał zapobiec dozorca.

4. Jeżeli przewoźnik na podstawie okoliczności danego wypadku wykaze, że utrata, ubytek lub uszkodzenie mogły powstać wskutek co najmniej jednej z przyczyn określonych w ust. 3, domniemywa się, że szkoda z nich wynikła.

Art. 66. 1. Przewoźnik nie odpowiada za ubytek przesyłki, której masy i liczby sztuk nie sprawdził przy nadaniu, jeżeli dostarczy ją bez śladów naruszenia, a w razie przewozu w zamkniętym środku transportowym — również z nie naruszonymi założonymi przez niego plombami, chyba że osoba uprawniona udowodni, że szkoda powstała w czasie od przyjęcia przesyłki do przewozu do jej wydania.

2. Jeżeli przesyłka nadeszła do miejsca przeznaczenia w kontenerze nie naruszonym, zamkniętym przez nadawcę i z nie naruszonymi założonymi przez niego plombami, domniemywa się, że szkoda nie nastąpiła w czasie przewozu.

Art. 67. 1. Przy przesyłkach, które z powodu swoich właściwości tracą na masie, przewoźnik odpowiada tylko za tę część ubytku, która przewyższa normy ubytków ustalane zgodnie z obowiązującymi przepisami lub zwyczajowo przyjęte, chyba że szkoda nie wynikła z przyczyn uzasadniających zastosowanie norm dopuszczalnego ubytku.

2. Minister Komunikacji, w porozumieniu z właściwymi ministrami, może określać normy ubytków, o których mowa w ust. 1, dla poszczególnych gałęzi transportu.

Art. 68. Jeżeli szkoda powstała tylko częściowo wskutek okoliczności, za które przewoźnik odpowiada, odpowiedzialność jego ogranicza się do zakresu, w jakim okoliczności te przyczyniły się do powstania szkody.

Art. 69. 1. Na żądanie uprawnionego przewoźnik stwierdza w liście przewozowym niemożność wydania przesyłki po upływie terminu określonego w art. 52, chyba że wcześniej stwierdzono nieodwracalny charakter utraty.

2. Jeżeli przesyłka zostanie odnaleziona w ciągu roku od wypłaty odszkodowania, przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić o tym uprawnionego.

3. W terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, uprawniony może żądać, aby wydano mu odnalezioną przesyłkę w jednym z punktów odprawy przesyłek za zwrotem otrzymanego od przewoźnika odszkodowania. W takim wypadku uprawniony zachowuje roszczenia z tytułu zwłoki w przewozie.

4. Jeżeli odnalezienie nastąpiło po upływie roku albo uprawniony nie zgłosił się w terminie określonym w ust. 3, przesyłka ulega likwidacji.

Art. 70. Przewoźnik ponosi odpowiedzialność za szkody wynikłe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania polecenia zmiany umowy przewozu, chyba że zachodzą okoliczności wymienione w art. 54 ust. 1 i 2.

Rozdział 8

Odpowiedzialność z innych tytułów.

Art. 71. Przewoźnik odpowiada za szkodę wynikłą z utraty, niewykorzystania lub nienależytego wykorzystania dokumentów wymienionych w liście przewozowym i do tego listu dołączonych albo złożonych u przewoźnika, chyba że nie ponosi winy.

Art. 72. Nadawca ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikłą z:

- 1) podania w liście przewozowym lub w innej formie wskazań i oświadczeń niezgodnych z rzeczywistością i nieściślych, niedostatecznych lub wpisanych w niewłaściwym miejscu, a także za brak, niekompletność lub nieprawidłowość dokumentów wymaganych w przepisach szczególnych,
- 2) wadliwego stanu przesyłki, braku lub niewłaściwego opakowania albo nienależytego wykonania czynności ładunkowych.

Art. 73. Za uszkodzenie mienia przewoźnika spowodowane czynnościami ładunkowymi ponosi odpowiedzialność odpowiednio nadawca lub odbiorca.

Rozdział 9

Ustalenie stanu przesyłki, dochodzenie roszczeń.

Art. 74. 1. Jeżeli przed wydaniem przesyłki okaże się, że doznała ona ubytku lub uszkodzenia, przewoźnik ustala niezwłocznie protokołarnie stan przesyłki oraz okoliczności powstania szkody. Przewoźnik wykonuje te czynności także na żądanie uprawnionego, jeżeli twierdzi on, że przesyłka jest naruszona.

2. Ustalenia protokołarne powinny być dokonane w obecności uprawnionego, a jeżeli wezwanie go nie jest możliwe albo nie zgłosił się on w wyznaczonym terminie, przewoźnik dokonuje ustaleń w obecności osób zaproszonych przez siebie do tej czynności.

3. Jeżeli po wydaniu przesyłki ujawniono ubytek lub uszkodzenie nie dające się z zewnątrz zauważyć przy odbiorze, przewoźnik ustala stan przesyłki na żądanie uprawnionego zgłoszone niezwłocznie po ujawnieniu szkody, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od dnia odbioru przesyłki.

4. Protokół podpisują osoby uczestniczące w ustaleniu stanu przesyłki. Jeżeli uprawniony nie zgadza się z treścią protokołu, może zamieścić w nim zastrzeżenie z uzasadnieniem; w razie odmowy podpisania protokołu przez uprawnionego przewoźnik stwierdza w nim fakt i przyczynę odmowy. Uprawniony otrzymuje bezpłatnie egzemplarz protokołu.

5. Jeżeli ustalenia protokolarne, podjęte na żądanie uprawnionego, nie wykażą szkody w przesyłce albo wykażą jedynie szkodę stwierdzoną już uprzednio przez przewoźnika, uprawniony ponosi opłaty określone w taryfie.

6. W razie trudności w ustaleniu danych dotyczących czasu, rodzaju, rozmiarów lub przyczyny szkody, dane te określa rzeczoznawca powołany przez przewoźnika w porozumieniu z uprawnionym.

Art. 75. 1. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym lub arbitrażowym na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przysługuje uprawnionemu po bezskutecznym wyczerpaniu drogi reklamacji, przewoźnikowi zaś — po bezskutecznym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty.

2. Reklamacje lub wezwanie do zapłaty uważa się za bezskuteczne, jeżeli dłużnik nie zapłacił dochodzonych należności w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia reklamacji lub wezwania do zapłaty.

3. Roszczenia przeciwko przewoźnikowi przysługują:

1) z tytułu umowy przewozu osób, zabieranych przez nie rzeczy oraz z tytułu umowy przewozu przesyłek bagażowych — podróżnemu, a przy przewozie grupowym — organizatorowi i uczestnikom, z tym że:

a) organizator jest uprawniony do dochodzenia roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu grupowego, umowy o przewóz przesyłki bagażowej (art. 32), jak również roszczeń o różnicę należności, z wyjątkiem roszczeń przysługujących uczestnikowi (lit. b),

b) uczestnik jest uprawniony do dochodzenia roszczeń z tytułu szkód, różnicy należności w związku z przewozem zabranych przez siebie rzeczy oraz indywidualnie zawartej umowy przewozu przesyłki bagażowej,

2) z tytułu umowy przewozu przesyłek towarowych:

a) o zwrot należności lub jej części — nadawcy lub odbiorcy zależnie od tego, który z nich dokonał zapłaty,

b) o inne roszczenia z tytułu umowy przewozu — nadawcy lub odbiorcy zależnie od tego, któremu z nich przysługuje prawo rozporządzania przesyłką,

3) z tytułu innych stosunków prawnych określonych w ustawie lub przepisach wydanych w jej wykonaniu — podmiotowi takiego stosunku.

Art. 76. Przyjęcie przesyłki przez uprawnionego bez zastrzeżeń powoduje wygaśnięcie roszczeń z tytułu ubytku lub uszkodzenia, chyba że:

- 1) szkodę stwierdzono protokolarnie przed przyjęciem przesyłki przez uprawnionego,
- 2) zaniechano takiego stwierdzenia z winy przewoźnika,
- 3) ubytek lub uszkodzenie wynikało z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika,
- 4) szkodę nie dającą się z zewnątrz zauważyć uprawniony stwierdził po przyjęciu przesyłki i w terminie 7 dni zażądał ustalenia jej stanu oraz udowodnił, że szkoda powstała w czasie między przyjęciem przesyłki do przewozu a jej wydaniem.

Art. 77. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 78 roszczenia dochodzone na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przedawniają się z upływem roku.

2. Roszczenia z tytułu zwłoki w przewozie, która nie spowodowała ubytku lub uszkodzenia przesyłki, przedawniają się z upływem 2 miesięcy od dnia wydania przesyłki.

3. Przedawnienie biegnie dla roszczeń z tytułu:

- 1) utraty przesyłki — od dnia, w którym uprawniony mógł uznać przesyłkę za utraconą,
- 2) ubytku, uszkodzenia lub zwłoki w dostarczeniu — od dnia wydania przesyłki,
- 3) szkód nie dających się z zewnątrz zauważyć — od dnia protokolarnego ustalenia szkody,
- 4) zapłaty lub zwrotu należności — od dnia zapłaty a gdy jej nie było — od dnia, w którym powinna być nastąpić,
- 5) niedoboru lub nadwyżki przy likwidacji przesyłek — od dnia dokonania likwidacji,
- 6) innych zdarzeń prawnych — od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

4. Bieg przedawnienia zawieszają się na okres od dnia wniesienia reklamacji lub wezwania do zapłaty do dnia udzielenia odpowiedzi na reklamację lub wezwania do zapłaty i zwrócenia załączonych dokumentów, najwyżej jednak na okres przewidziany do załatwienia reklamacji lub wezwania do zapłaty.

Art. 78. 1. Roszczenia przysługujące przewoźnikowi przeciwko innym przewoźnikom (art. 5 i 6) przedawniają się z upływem 6 miesięcy od dnia, w którym przewoźnik naprawił szkodę, albo od dnia, w którym wytoczono przeciwko niemu powództwo.

2. Do roszczeń określonych w ust. 1 przepisu art. 75 ust. 1 nie stosuje się.

Art. 79. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) szczegółowy tryb i sposób ustalania stanu przesyłek,
- 2) warunki, jakim powinny odpowiadać reklamacje i wezwania do zapłaty, oraz szczegółowy tryb załatwiania reklamacji.

Rozdział 10

Odszkodowania.

Art. 80. 1. Wysokość odszkodowania za utratę lub ubytek przesyłki nie może przewyższać wartości, którą ustala się na podstawie i w następującej kolejności:

- 1) ceny wskazanej w rachunku dostawcy lub sprzedawcy albo
- 2) ceny wynikającej z cennika obowiązującego w dniu nadania przesyłki do przewozu bądź
- 3) wartości rzeczy tego samego rodzaju i gatunku w miejscu i czasie ich nadania.

2. W razie niemożności ustalenia wysokości odszkodowania w sposób określony w ust. 1, wysokość tę ustala rzeczoznawca.

3. W razie utraty przesyłki z deklarowaną wartością należy się odszkodowanie w wysokości deklarowanej, a w razie ubytku — w odpowiedniej części, chyba że przewoźnik udowodni, że wartość deklarowana przewyższa wartość ustaloną w sposób określony w ust. 1.

Art. 81. 1. W razie uszkodzenia przesyłki odszkodowanie ustala się w wysokości odpowiadającej procentowemu zmniejszeniu się wartości.

2. Wysokość odszkodowania, o którym mowa w ust. 1, nie może jednak przewyższać kwoty odszkodowania przysługującego za:

- 1) utratę całej przesyłki, jeżeli doznała ona obniżenia wartości wskutek uszkodzenia,
- 2) ubytek tej części przesyłki, która doznała obniżenia wartości wskutek uszkodzenia.

Art. 82. Oprócz odszkodowań określonych w art. 80 i 81 przewoźnik jest obowiązany zwrócić przewoźne i inne koszty związane z przewozem przesyłki:

- 1) w razie utraty — w pełnej wysokości,
- 2) w razie ubytku — w odpowiedniej części,
- 3) w razie uszkodzenia — w wysokości odpowiadającej procentowi obniżenia wartości przesyłki wskutek uszkodzenia.

Art. 83. 1. Jeżeli wskutek zwłoki w przewozie powstała szkoda inna niż w przesyłce, przewoźnik jest obowiązany do zapłacenia odszkodowania do wysokości podwójnej kwoty przewoźnego.

2. Jeżeli wskutek zwłoki w przewozie powstała również szkoda w przesyłce, odszkodowanie ustalone według przepisów art. 81 przysługuje niezależnie od odszkodowania określonego w ust. 1.

Art. 84. Odszkodowanie za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem polecenia zmiany umowy przewozu nie może przewyższać wysokości odszkodowania przysługującego w razie utraty przesyłki (art. 80).

Art. 85. Odszkodowanie za szkody spowodowane utratą, niewykorzystaniem lub nienależytym wykorzystaniem przez przewoźnika dokumentów oddanych mu przez nadawcę nie może przewyższać wysokości poniesionych strat.

Art. 86. Przewidziane w ustawie ograniczenia wysokości odszkodowania nie mają zastosowania, jeżeli szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

Art. 87. 1. Kwoty przysługujące z tytułu odszkodowania, kar pieniężnych i wyrównania różnic należności podlegają oprocentowaniu w wysokości ustawowej.

2. Odsetki oblicza się od dnia wniesienia reklamacji lub doręczenia wezwania do zapłaty.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy szczególne, przejściowe i końcowe.

Art. 88. 1. W ustawie z dnia 27 listopada 1961 r. o transporcie drogowym i spedycji krajowej (Dz. U. Nr 53, poz. 297) art. 5 i 40 skreśla się.

2. W ustawie z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 32, poz. 153): art. 66—70; w dziale VII rozdział 2 zatytułowany Odpowiedzialność przewoźnika lotniczego, obejmujący art. 74—87; art. 89, a także art. 90 ust. 2, 4, 5 i 6 — skreśla się.

3. Do czasu uregulowania spraw dotyczących najmu pojazdów, usług spedycyjnych oraz czynności ładunkowych, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1985 r., Minister Komunikacji może utrzymać w mocy niektóre przepisy rozporządzeń wydanych lub utrzymanych w mocy na podstawie upoważnień zawartych w przepisach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 89. Ustawę stosuje się odpowiednio do przewozów wykonywanych w ramach próżnych przebiegów przez posiadaczy pojazdów samochodowych nie będących przewoźnikami, z wyjątkiem przepisów rozdziału 5.

Art. 90. W sprawach nie unormowanych w ustawie oraz w przepisach wydanych w jej wykonaniu i w przepisach szczególnych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 91. Do przewozów międzynarodowych w żegludzie śródlądowej, do konosamentu, awarii wspólnej oraz czarteru na czas stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu morskiego.

Art. 92. Do umów czarteru lotniczego stosuje się postanowienia umów międzynarodowych.

Art. 93. Do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 94. Traci moc dekret z dnia 24 grudnia 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r. Nr 4, poz. 7).

Art. 95. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Szymanek*